

STORTINGET

Representantforslag 188 L

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen og Sylvi Listhaug

Dokument 8:188 L (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen og Sylvi Listhaug om skjerpet straff ved flere grove integritetskrenkelser

Til Stortinget

Bakgrunn

I mange straffesaker dømmes en lovbrytter for mer enn ett lovbrudd. Retten fastsetter i slike tilfeller en felles straff for alle lovbruddene under ett. Denne straffen vil normalt være strengere enn det mest alvorlige lovbruddet ville kvalifisert til alene, men lavere enn om man hadde lagt sammen straffene som ville vært utmålt for hvert enkelt av lovbruddene.

Når gjerningsmannen har begått flere slike straffbare handlinger, omtales dette gjerne som sammenstøt av lovbrudd eller konkurrans. Et viktig kriterium for om man står overfor ett lovbrudd eller flere lovbrudd i konkurrans, er om flere fornærmede er krenket. Ved integritetskrenkelser som drap, voldtekt og seksuallovbrudd er den klare hovedregelen at det foreligger like mange lovbrudd som fornærmede. Hvorvidt det foreligger flere lovbrudd i konkurrans eller ikke, er avgjørende for om straffeloven § 79 bokstav a om hevet strafferamme kommer til anvendelse, men grensdragningen antas i dag sjelden å ha vesentlig betydning for hvilken straff som blir utmålt. Etter gjeldende rett har man således et system i dag hvor straffen for ett lovbrudd blir mindre dersom man begår flere lovbrudd samtidig – og kriminelle får i realiteten en såkalt «strafferabatt» når det blir begått flere lovbrudd.

Våren 2017 behandlet Stortinget forslag fra regjeringen Solberg, da bestående av Høyre og Fremskrittspartiet, om skjerpede straffer i de tilfeller der det blir begått flere grove integritetskrenkelser. Det ble foreslått at dersom en gjerningsperson har begått flere lovbrudd som har en strafferamme på fengsel i inntil 15 år eller mer, skulle det kunne idømmes fengsel i inntil 26 år. Dette innebar en økning av maksimumsstraffen på fem år. Forslaget ble behandlet i Stortinget den 13. juni 2017, men fikk kun støtte av Fremskrittspartiet og Høyre og falt. Stortinget valgte således å beholde systemet der hvert enkelt lovbrudd i praksis blir straffet mildere fordi gjerningspersonen har begått flere lovbrudd.

En rekke sentrale høringsinstanser, som Det nasjonale statsadvokatembetet, Politidirektoratet og Statens sivilrettsforvaltning, støttet forslaget om skjerpede straffer ved flere lovbrudd. Flere høringsinstanser var tydelige på at straffen for flere lovbrudd i flere tilfeller utmåles for lavt, og det ble særlig vist til saker hvor en gjerningsperson har voldtatt flere kvinner. Politidirektoratet viste blant annet til at en heving av straffenivået ville vært hensiktsmessig for i større grad å reflektere alvoret og grovheten i å begå gjentatt kriminalitet.

Det fremstår som urimelig og i strid med innbyggernes rettsoppfatning at man i Norge i realiteten får redusert straff for hvert enkelt lovbrudd dersom man begår flere straffbare handlinger, eksempelvis ved drap eller grov voldtekt. Dette er alvorlige lovbrudd med svært alvorlige konsekvenser for dem som rammes. Konsekvensene for hvert enkelt offer blir ikke mindre som følge av at gjerningspersonen også har begått samme lovbrudd rettet mot andre.

Når man begår flere lovbrudd, burde utgangspunktet være at man skal dømmes for hvert enkelt lovbrudd. Dette er det imidlertid ikke politisk flertall for i Norge.

Dersom man fikk på plass skjerpede straffer i de tilfeller der det er begått flere grove integritetskrenkelser, ville dette være et steg i riktig retning for å gi ofre for slike forbrytelser den beskyttelsen de burde ha krav på, noe som ble forsøkt gjennomført i 2017.

I forbindelse med Stortingets behandling av Prop. 137 L (2016–2017) ble de lovendringer i straffeloven som innebar skjerpet straff for grove integritetskrenkelser, sendt på høring og grundig utredet. De ulike sidene ved slike lovendringer ble således godt drøftet i forbindelse med Stortingets behandling av lovendringsforslagene. Det er derfor ikke nødvendig med ytterligere utredning når de konkrete lovendringer nå foreslås på nytt i form av et representantforslag.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

Vedtak til lov

om endringer i straffeloven (skjerpet straff ved flere grove integritetskrenkelser)

I

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 43 første ledd tredje punktum skal lyde:

Ved fastsettelse av felles straff etter straffeloven § 79 bokstav a tredje ledd, kan retten fastsette en tidsramme som ikke kan overstige 26 år.

Nåværende tredje til femte punktum blir fjerde til nytt sjette punktum.

§ 79 skal lyde:

§79 Fastsetting av straff ut over strafferammen (flere lovbrudd, gjentakelse, organisert kriminalitet)

Foreligger en eller flere av situasjonene nevnt i bokstav a til c, forhøyes strafferammen som der bestemt:

a) Når en lovbrytter ved én eller flere handlinger har begått flere lovbrudd, og det skal idømmes en felles straff, *forhøyes strafferammen i det strengeste straffebudet inntil det dobbelte, men aldri høyere enn summen av strafferammene.*

Strafferammen forhøyes ikke med mer enn 6 år og ikke ut over 21 år, med unntak av forhøyelse etter tredje ledd i denne bokstav.

Strafferammen forhøyes til fengsel inntil 26 år dersom to eller flere av lovbruddene har en strafferamme på fengsel inntil 15 år eller mer.

For personer som var under 18 år på handlingstidspunktet, forhøyes strafferammen ikke ut over 15 år.

Forhøyelse av *strafferammen* etter denne bokstav får bare betydning for lovbestemmelser som har bestemt at den forhøyde *strafferammen* skal tillegges rettslig virkning.

b) Når en tidligere domfelt person på ny har begått en straffbar handling av samme art som han tidligere er dømt for her i riket eller i utlandet, *forhøyes strafferammen inntil det dobbelte*, hvis ikke straffebudet selv bestemmer noe annet.

Strafferammen forhøyes ikke med mer enn 6 år og ikke ut over 21 år.

Forhøyelse av *strafferammen* etter denne bokstav gjelder bare når den domfelte hadde fylt 18 år på tidspunktet for den tidligere straffbare handlingen, og har begått den nye handlingen etter at straffen for den tidligere handlingen helt eller delvis er fullbyrdet.

Har den nye straffbare handlingen en strafferamme på mer enn 1 år, *forhøyes ikke strafferammen* hvis den nye handlingen er begått senere enn 6 år etter at fullbyrdelsen av den tidligere straffen er avsluttet, når ikke annet er bestemt. Har den nye straffbare handlingen en strafferamme på 1 år eller mindre, kan det ikke ha gått mer enn 2 år fra fullbyrdelsen er avsluttet.

Forhøyelse av *strafferammen* etter denne bokstav får bare betydning for lovbestemmelser som har bestemt at den forhøyde *strafferammen* skal tillegges rettslig virkning.

c) Når en straffbar handling er utøvet som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, *forhøyes strafferammen inntil det dobbelte.*

Strafferammen forhøyes ikke med mer enn 6 år og ikke ut over 21 år, og for personer som var under 18 år på handlingstidspunktet, ikke ut over 15 år.

Med organisert kriminell gruppe menes et samarbeid mellom tre eller flere personer som har som et hovedformål å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, eller som går ut på at en ikke ubetydelig del av aktivitetene består i å begå slike handlinger.

Forhøyelse av *strafferammen* etter denne bokstav får anvendelse for lovbestemmelser som tillegger strafferammen rettslig virkning, når ikke annet er bestemt.

II

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De ulike endringene kan settes i kraft til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

25. mars 2021

Per-Willy Amundsen

Sylvi Listhaug

